

hariduskomisjon	
majanduskomisjon	JK
kultuuri- ja spordikomisjon	
kogukonnakomisjon	X
revisjonikomisjon	
sotsiaalkomisjon	
eestseisus	X

PÕLTSAMAA VALLAVOLIKOGU

O T S U S

Põltsamaa

23.04.2025 nr 1-4.2/2025/125

Kõikide Põltsamaa valda planeeritud tuulepargialade eriplaneeringu koostamise lõpetamine

Osaühing Irbeni (registrikood 10310434, osaühingu Utilitas sidusettevõtte) esitas Põltsamaa Vallavalitsusele taotluse (registreeritud vallavalitsuse dokumendiregistris 8.11.2021 nr 7-6/2021/1774-1) Põltsamaa vallas kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu (edaspidi KOV eriplaneering) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamiseks tuuleparkide ja nende toimimiseks vajaliku taristu rajamiseks sobivaima asukoha leidmiseks ja seejärel detailse lahenduse koostamiseks.

[Põltsamaa Vallavolikogu 30.12.2021 otsusega nr 1-3/2021/59](#) „Kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“ algatati kogu Põltsamaa valla territooriumil (pindala 889,56 km²) kohaliku omavalitsuse eriplaneering ja planeeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine tuuleparkide ja nende toimimiseks vajaliku taristu rajamiseks sobivaima asukoha leidmiseks ning seejärel detailse lahenduse koostamiseks.

Kavandatavad tuulepargialad asuvad Põltsamaa valla territooriumil. Elektrituulikute arendusala 1/1 paikneb Kõrkküla, Väljataguse, Arisvere ja Tõivere piirkonnas (956 ha), arendusala 2/7 paikneb Nurga, Luige, Pisisaare ja Uuevälja piirkonnas (316 ha), arendusala 3/9 paikneb Nurga, Lahavere ja Kalana (346 ha) piirkonnas, arendusala 4/13 paikneb Pilu, Kalme ja Mõhküla (411 ha) piirkonnas, arendusala 5/14 paikneb Kaavere, Sulustvere, ja Mõrtsi (481 ha) piirkonnas, arendusala 6/16 paikneb Pauastvere, Mõisaküla ja Alastvere (94 ha) piirkonnas, arendusala 7/18 paikneb Räsna, Pilu, Vitsjärve, Mõhküla ja Esku (684 ha) piirkonnas ning arendusala 9/22 paikneb Nõmavere, Võisiku ja Lebavere (502 ha) piirkonnas. Arendusalade kogupindala on 3790 ha.

Planeerimisseaduse (edaspidi PlanS) § 97 lg 1 p 1 ja p 2 kohaselt võib eriplaneeringu koostamise lõpetada, kui eriplaneeringu koostamise käigus ilmnevad asjaolud, mis välistavad planeeringu elluviimise tulevikus.

Lõpetamise asjaolud:

1. Põltsamaa Vallavolikogu kehtestas 19.09.2024 otsusega nr [1-3/2024/39](#) Põltsamaa valla üldplaneeringu. Põltsamaa valla üldplaneeringu peamised eesmärgid on soodustada mitmekesise ja kvaliteetse elukeskkonna kujundamist, kuid säilitada ja kaitsta olemasoleva keskkonna väärtuseid; eelistada arengu koondumist olemasolevatesse keskustesse, et tagada nende jätkusuutlik areng ning teenuste ja töökohtade olemasolu; eelistada kasutusest välja langenud alade ja hoonete uuesti kasutusele võtmist uute alade hõivamisele; püüelda ruumilise terviknägemuse suunas, mis hõlmab erinevaid tasandeid, valdkondi ning loob ühtse seostatud arengutee; tagada avatud ja usaldusväärne planeerimisprotsess.

Üldplaneering sätestab, et äri- ja tootmisalade paiknemine lähtub suuresti tänasest olukorrast ning põhimõttest, et uute alade hõivamisele tuleb eelistada olemasolevate tihendamist ja laiendamist ning kasutusest välja langenud alade ja hoonete taasaktiveerimist uute hõivamise asemel. **Täiendavaid uusi tootmisalasid kavandatakse valdavalt Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee lähedusse, kus on selleks parimad eeldused. Üldplaneeringuga olulise ruumilise mõjuga ehitisi ei kavandata. Vastamaks üleriiklikele eesmärkidele süsinikuemissiooni vähendamisel, on soovitud taastuenergia kasutuselevõtt, kuid nii päikeseelektrijaamade kui tuuleparkide kavandamisel tuleb eelistada vähem väärtuslikke alasid (väljaspool rohelist võrgustikku, väärtuslikke maastikke ja väärtuslikke põllumajandusmaid).**

Eeltooduga aga tuuleparkide rajamine ei riimu, sest Vabariigi Valitsuse 01.10.2015 määruse nr 102 „Olulise ruumilise mõjuga ehitiste nimekiri“ punktist 4 on tuulepark Vabariigi Valitsuse 26.06.2003 määruse nr 184 „Võrgueeskiri“ tähenduses, mis koosneb vähemalt 30 meetri kõrgustest elektrituulikutest, olulise ruumilise mõjuga ehitis. Lisaks on kavandatavad tuuleenergia arendamiseks sobivad kohad vastuolus Põltsamaa valla üldplaneeringuga ning kattuvad suures osas üldplaneeringus kirjeldatud rohevõrgustikuga.

Keskkonnaseadustiku üldosa seadus (edaspidi KeÜS) § 8 kohustab, et keskkonnakaitse meetmed peavad tagama kõrgetasemelise kaitse, seejuures tuleb tagada keskkonna terviklik kaitse ja arvestada keskkonnamõju võimalikku ülekandumist ühelt keskkonnaelemendilt teisele; § 9 kohaselt peavad keskkonnakaitse kõrget taset tagavad kaalutlused olema arvesse võetud kõikide eluvaldkondade arengu suunamisel, et tagada säästev areng.

KeÜS § 18 lg 1 kohaselt peab isik, kes kavandab kaitse püstitamist, selle asukoha valikul lähtuma eesmärgist vähendada võimalikult suures ulatuses keskkonnahäiringuid, eelkõige arvestades ala tundlikkust kavandatava tegevuse suhtes, kaugust elamupiirkonnast ning senist ja võimalikku sihtotstarvet

Keskkonna säästmisel on oluline roll rohevõrgustikul. PlanS mõistes on rohevõrgustik eri tüüpi ökosüsteemide ja maastike säilimist tagav ning asustuse ja majandustegevuse mõjusid tasakaalustav looduslikest ja poollooduslikest kooslustest koosnev süsteem. See koosneb tugialadest ja tugialasid ühendavatest rohekoridoridest.

Rohevõrgustiku esmaseks funktsiooniks on elurikkuse kaitse. PlanS § 6 p 17 järeldub, et seadusandja hinnangul ei ole Eestis elurikkuse kaitsmiseks piisavad kaitstavad loodusobjektid, vaid lisaks on

tarvis neid ühendavat ja toetavat maastikuvormide võrgustikku. Riigikohus on sedastanud, et rohevõrgustiku esmaseks funktsiooniks on elurikkuse kaitse (RKHKo 3-21-2074/43, p 16). Riigikohus on selgitanud, et Eestis on elurikkuse kaitsmiseks vajalikud kaitstavad loodusobjektid ja lisaks on tarvis neid ühendavat ning toetavat maastikuvormide võrgustikku (RKHKo 3-21-979/44, p 14). Riigikohus rõhutas, et elurikkuse kaitse pole siiski rohevõrgustiku ainus eesmärk, vaid olulisteks eesmärkideks on ka kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine ning rohemajanduse, sh puhkemajanduse edendamine (RKHKo 3-20-1310/52, p 26). PlanS § 14 lg 1 p-st 5, § 56 lg 1 p-st 9 ja § 75 lg 1 p-st 10 nähtub, et rohevõrgustiku toimivus tagatakse planeeringutega ning vastav ruumiline planeerimine on riigi ja omavalitsuste jagatud pädevuses. Antud juhul lõhuks käesoleval ajal ja ka tulevikus tuuleparkide rajamine koos selle teenindamiseks ja elektrienergia ülekande taristu rajamisega tänase Põltsamaa valla rohevõrgustiku ning see oleks vastuolus eeltooduga.

Kõik Põltsamaa valda planeeritavad tuulepargialad asuvad suures osas kaitsmata ja nõrgalt kaitstud põhja- ja pinnaveega aladel. Tuuleparkide rajamine nendele aladele on olulist keskkonnamõju põhjustav tegevus. (Nitraaditundliku ala oluliste allika- ja karstialade nimistu üle vaatamine ja piiride korrigeerimine. Tallinna Ülikooli Ökoloogia keskus, 2022).

Energiamajanduse korralduse seadus (edaspidi EnKS) § 32¹¹ lõige 1 sätestab, et järgmistel juhtudel taastuenergia tootmiseks vajalike tegevuslubade menetluses õiguslikke huve kaaludes eeldatakse, et tootmiseks vajalike ehitiste ning nendega seotud võrguühenduste ja salvestusseadmete ehitamine ja käitamine on ülekaaluka avaliku huviga ning edendab rahva tervist ja ohutust keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 29 lõigete 3 ja 5 ning veeseaduse § 42 lõike 1 punkti 3 tähenduses ning looduslikult esinevate linnuliikide isendite ja nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) IV ja V lisas nimetatud looma- ja taimeliikide isendite kahjustamisel:

- 1) tuule- ja päikeseenergia tootmine maismaal;
- 2) tuuleenergia tootmine merealal veeseaduse § 70 lõike 1 tähenduses;
- 3) ümbritsevast keskkonnast energia tootmine kaugkütteseaduse § 2 punkti 13 tähenduses;
- 4) biometaan tootmine.

EnKS § 32¹¹ lõige 3 sätestab et käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud taastuenergiat tootev ehitis (mh tuule- ja päikeseenergia tootmine maismaal) ja salvestusseade peavad asuma väljaspool:

- 1) Natura 2000 võrgustiku ala ja ebasoodne mõju Natura 2000 ala kaitse-eesmärkidele **peab olema välistatud**;
- 2) kaitsealuse liigi püsielupaika ja kaitsealal või hoiualal asuva kaitsealuse liigi Eesti looduse infosüsteemis registreeritud elupaika.

EnKS § 32¹¹ lõige 4 sätestab, et **käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhul saab taastuenergia tootmiseks vajaliku tegevusloa anda vaid tingimusel, et tegevusel puuduvad alternatiivid ning tegevusega kaasnev kahju kaitsealustele looma- ja taimeliikidele ning looduslikele linnuliikidele ei halvenda liigi seisundit ega takista liigi soodsa seisundi saavutamist.**

Planeerimisotsuste tegemisel peab kohalik omavalitsus arvesse võtma valla õigusakte, mis väljendavad valla eesmäärke. Selline õigus tuleneb selgesõnaliselt PlanS § 10 lõikest 3, mille kohaselt kohalikku huvi väljendav planeering peab lähtuma kohalikest huvidest ja olema kooskõlas riiklike

huve väljendava planeeringuga ning vajaduse korral teiste ruumilist aspekti väljendavate strateegiliste dokumentidega.

2. Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiivi EL 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta artikkel 15b punkt 3 sätestab, et liikmesriigid soosivad lõikes 1 osutatud alade (so alade, mis on vajalikud, et anda riiklik panus liidu 2030. aasta taastuvenergia üldeesmärgi saavutamisse) mitmeotstarbelist kasutust. **Taastuvenergiaprojektid peavad olema kooskõlas nende alade olemasolevate kasutusviisidega.**

Artikkel 15c kohaselt tagavad liikmesriigid hiljemalt 21. veebruariks 2026, et pädevad asutused võtavad vastu ühe või mitu kava, millega määratakse artikli 15b lõikes 1 osutatud alade alarühmaks taastuvenergia eelisarendusalad üht või mitut liiki taastuvate energiaallikate jaoks. Liikmesriigid võivad välja jätta biomassi põletavad jaamad ja hüdroelektrijaamad. Sama artikli punkti a) alapunkti i) alusel eelistavad pädevad asutused nendes kavades **tehis- ja ehitatud pindu, nagu hoonete katused ja fassaadid, transporditaristu ja selle vahetu ümbrus, parkimisalad, põllumajandusettevõtted, prügilad, tööstuspiirkonnad, kaevandused, tehissiseveekogud, -järved või -veehoidlad ning asjakohasel juhul asulareoveepuhastid, samuti degradeerunud maa, mis ei ole põllumajanduses kasutatav.**

Põltsamaa valda planeeritavad tuulepargialad asuvad suures osas metsaaladel ja ei vasta direktiivis toodud nõuetele.

3. Eestis kehtivad õigusnormid, s.h müranormid ei ole tuuleparkide mõju hindamiseks tänapäevased. Kliimaministeerium on korraldanud riigihanke nr 280536 „Tuuleparkide mõju võrdlev analüüs ja juhend mõjuhindajatele“. Hanketeade avaldati 09.07.2024. See väljendab selgelt, et praegu kehtivad normid ei sobi tuuleparkide planeerimiseks ning keskkonnamõju hindamise kvaliteet ei ole piisavalt hea rahvatervise, looduskeskkonna ja teiste tegurite hindamiseks.

4. Põltsamaa vallale on esitatud petitioonid kohalike elanike poolt tuulepargialade eriplaneeringute lõpetamiseks:

4.1. petitioon tuulepargiala 1/1 rajamise vastu (nr. 7-1/2024/126-1) 25.11.2024 kokku 126 allkirjaga;

4.2. petitioon tuulepargiala 6/16 rajamise vastu (nr. 7-1/2024/125-1) 25.11.2024 kokku 80 allkirjaga;

4.3. petitioon tuulepargialade 1/1, 2/7, 3/9, 5/14 ja 6/16 rajamise vastu (7-1/2024/127-1) 26.11.2024 kokku 141 allkirjaga;

4.4. petitioon kõikide Põltsamaa valla tuulepargialade rajamise vastu (nr. 7-1/2025/37-1) kokku 330 allkirjaga.

Kokku on Põltsamaa valla tuulepargialade eriplaneeringute lõpetamiseks laekunud vallale piisaval hulgal kohalike elanike allkirju, et need planeeringud peatada.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (edaspidi KOKS) § 2 lg 1 sätestab, et kohalik omavalitsus on põhiseaduses sätestatud omavalitsusüksuse – valla või linna – demokraatlikult moodustatud võimuorganite õigus, võime ja kohustus seaduste alusel iseseisvalt korraldada ja juhtida kohalikku elu, lähtudes valla- või linnaelanike õigustatud vajadustest ja huvidest ning arvestades valla või linna arengu iseärasusi. Sama sätte lõike 2 punkti 1 kohaselt teostub kohalik omavalitsus demokraatlikult moodustatud esindus- ja võimuorganite kaudu, samuti kohaliku elu küsimustes rahvaküsitluse või rahvaalgatuse teel.

Kuivõrd eriplaneeringu koostamise käigus on ilmnunud olulised asjaolud, mis välistavad planeeringu elluviimise tulevikus, siis on põhjendatud Põltsamaa valla tuuleparkide eriplaneeringu koostamise lõpetamine.

Lähtudes eeltoodust ja KOKS § 6 lg 1, HMS § 64 lõike 2, § 68 lõike 2 ning PlanS § 97 lg 1 p 1 ja p 2 alusel

Põltsamaa vallavolikogu otsustab:

1. Lõpetada Põltsamaa Vallavolikogu 30.12.2021 otsusega nr 1-3/2021/59 „Põltsamaa valla eriplaneering ja planeeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine tuuleparkide ja nende toimimiseks vajaliku taristu rajamiseks“ algatatud eriplaneeringu koostamine ning tunnistada nimetatud otsus kehtetuks.
2. Eriplaneeringu menetluse lõpetamisest teavitada planeerimisseaduse § 97 lg 2 kohaselt.
3. Otsus jõustub teatavastegemisest.

Otsust on õigus vaidlustada 30 päeva jooksul, arvates päevast, millal vaiet esitada õigustatud isik otsusest teada sai või oleks pidanud teada saama, esitades vaide Põltsamaa Vallavolikogule haldusmenetluse seadusega vaidemenetlusele kehtestatud korras. Otsuse peale on kaebeõigusega isikul õigus esitada kaebus Tartu Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustiku §-s 46 sätestatud tähtaegadel ja halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(allkirjastatud digitaalselt)
Margus Metsma
vallavolikogu esimees

Lisa: Seletuskiri

Eelnõu esitaja: eelnõu on esitatud rahvaalgatuse korras KOKS § 32 alusel. Esitajate esindaja on Rando Rõõmus (eelnõu koos esitajate allkirjadega on registreeritud dokumendiregistris 24.03.2025 nr 1-9/2025/531).

Kooskõlastamine:

Vallasekretär Merike Sumla jättis eelnõu kooskõlastamata nõustudes Põltsamaa Vallavalitsuse 21.04.2025 korralduses nr 2-3/2025/78 toodud põhjustega so esitatud eelnõu on vastuolus kehtiva õigusega ja käesolevaks ajaks väljakujunenud kohaliku omavalitsuse eriplaneeringute menetlusi puudutava kohtupraktikaga.

Ettekandja: eelnõu esitajate esindaja Rando Rõõmus ja Veljo Sarapuu

